

Received / Makale Geliş Tarihi 27.10.2024
Published / Yayınlanma Tarihi 31.12.2024
Volume (Issue) Cilt (Sayı) 8 (49)
pp / ss 1691-1695

Research Article / Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.14580358
Mail: editor@pejoss.com

Adil Çoban

<https://orcid.org/0000-0002-5925-8095>

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş / TÜRKİYE

ROR Id: <https://ror.org/03gn5cg19>

Toplumsal Barış ve Huzuru Tesis Etme (Zekât, Sadaka ve İnfak)

Establishing Social Peace and Harmony (Zakat, Charity, and Almsgiving)

ÖZET

İnsan doğumundan ölümüne kadar tek başına kendine yetemeyen, hayatını devam ettirebilmesi için başkalarına ihtiyaç duyan, sosyal bir varlıktır. İnsanlar, maddi ve manevi pek çok şeye ihtiyaç duyarlar. Maddi ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için çalışmaya, para kazanmaya mecburdurlar. Manevi ihtiyaçlarına gelince bunlar sevgiyle, şefkatle, merhametle ve her türlü güzel paylaşımlar ile elde edilebilir. Hem madden hem de manen insan ihtiyaçlarının karşılanamadığı toplumlarda güvensizlik, mutsuzluk ve her an kargaşa çıkabilecek belirsiz bir ortam oluşur.

Toplumsal barış ve huzur ortamının oluşması, başkalarına karşı şefkat ve merhamet duygularının ortaya çıkması, o toplumdaki zenginlerin fakirlere, yetim ve öksüzler başta olmak üzere tüm ihtiyaç sahiplerine maddi yardımlarda bulunmalarıyla; tüm Müslümanların da birbirlerine manevî yönden destek olarak birlik ve beraberlik duygularını oluşturup bunu pekiştirmeleriyle mümkündür. Biz bu çalışmamızda daha çok İslam'ın emrettiği yardım çeşitlerinden zekât, sadaka ve infak müesseselerinin önemini ortaya koymaya çalışacağız. İnsanların aralarında çıkan kavga ve küskünlüklerin en kısa zamanda son bulması, barış ile sonuçlandırılması gerekmektedir. Bu çalışmada amaç, bazı ayet ve hadisler ışığında toplumsal barış ve huzuru tehdit eden, çeşitli anlaşmazlıklara hatta ölümlere dahi sebebiyet veren istenmeyen durumların önüne geçebilmek amacıyla yapılması gerekenler zekât, sadaka ve infak ile sınırlandırılarak anlatılmıştır. Ayrıca bir Müslümanın sosyal hayatta başkalarına karşı görevlerinden de bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sulh (Barış), Zekât, Sadaka, Huzur, İnfak.

ABSTRACT

Humans, from birth to death, are social beings who cannot sustain themselves entirely on their own and require the support of others to continue their lives. They have both material and spiritual needs. To meet their material needs, they must work and earn money. As for their spiritual needs, these can be fulfilled through love, compassion, mercy, and meaningful sharing. In societies where human needs are not met both materially and spiritually, an atmosphere of insecurity, unhappiness, and constant potential for chaos emerges. The establishment of social peace and harmony, along with the emergence of feelings of compassion and mercy towards others, depends on the wealthy in society providing financial assistance to the poor, orphans, and those in need. It also relies on Muslims supporting one another spiritually, fostering a sense of unity and solidarity.

In this study, we aim to highlight the importance of zakat, sadaqah, and infaq, which are the key charitable institutions commanded by Islam. It is essential that disputes and grudges among people are resolved swiftly and peacefully. This study focuses on measures to prevent undesirable situations that threaten social peace and harmony, including disputes that may even lead to loss of life, by emphasizing the role of zakat, sadaqah, and infaq in resolving such conflicts in light of certain Quranic verses and hadiths. Additionally, the responsibilities of a Muslim towards others in social life are also discussed.

Keywords: Peace (Sulh), Zakat, Sadaqah, Tranquility (Huzur), Infaq

1. GİRİŞ

Klasik kaynaklarda ‘sulh’ kelimesi, kötü olmanın, bozulup parçalanmanın zıddı olan “slh” kökünden gelmekte ve uzlaşma anlamını taşımaktadır. Silm: Selem: Salah ve Sulh kelimeleri, insanların birbirleriyle barış yapmaları anlamındadır.¹ İçinde yaşanan toplumun ıslahı, barış ve huzurun tesisi için, sırf Allah rızasını gözeterek, zekât, sadaka, infak ve karz-ı hasen² gibi yardımlarla ihtiyaç içerisinde olanlara faydalı olmak, kötü ve çirkin işlerden uzak durup, iyi ve güzel işler yapmak ve bunları yaygınlaştırmak,³ dargınlık sebebiyle küs olanları barıştırmak⁴ için gizli veya açık gayret göstermek tüm Müslümanların ortak görevleri arasındadır. Bu işin önemine dikkat çeken Allah Teâlâ Kur’an’da “*Onların kendi aralarında yaptıkları gizli görüşmelerin ve fısıldaşmaların çoğunda hayır yoktur.*⁵ *Ancak insanların arasını düzeltmeyi emredenlerinki bunun dışındadır...*”⁶ buyurmak suretiyle sadece iyilik adına yapılan fısıldaşma ve gizli görüşmelere⁷ izin vermiştir.

Aile ortamında büyümüş, sevgi ve şefkat görmüş, dini, milli ve ahlaki değerlerle donatılmış çocukların çok olduğu toplumlar daha mutlu ve daha huzurlu olurlar.⁸ O sebeple insanların mutluluğunu amaçlayan İslam dini, aileyi korumaya çok önem vermektedir. İlgili ayet ve hadislerden bir kısmı şöyledir; boşanan bir kadının 3 ay beklemesi gerektiği, bu süre zarfında eşler eğer isterlerse birbirleriyle yeniden evlenmeye hak ve öncelikleri olduğuyla ilgili “...eğer barışmak ve aralarını düzeltmek isterlerse...”⁹, “... İki taraf da iyi niyetle işi düzeltmek isterse, Allah karı-kocanın arasındaki dargınlığı giderip barışmalarını sağlayacaktır...”¹⁰, “Eğer bir kadın kocasının serkeşliğinden, geçimsizliğinden ve büsbütün kendisinden yüz çevirip uzaklaşmasından korkarsa, o takdirde anlaşarak aralarını düzeltmelerinde ikisine de bir günah yoktur. Karşılıklı anlaşmak, elbette en iyi yoldur...”¹¹, “...Öyleyse gerçekten mümin iseniz Allah’a karşı gelmekten sakının, aranızda anlaşmazlığa yol açan hususları düzeltin, Allah’a ve Resul’üne itaat edin!”¹² buyurmak suretiyle yüce Allah kullarının arasında bulunan her türlü küskünlük, dargınlık ve anlaşmazlıkların son bulmasını ve barış ortamının hâkim olmasını arzu ettiğini bizlere bildirmektedir.¹³

2. KONUyla İLGİLİ KAVRAMLAR

2.1. Zekât

Sözlüklerde artma, çoğalma, temiz olma ve arınma gibi anlamlara gelmektedir.¹⁴ Râğıb el- İshfehânî (ö. 502/1108), zekât kelimesinin anlamı için yüce Allah’ın bereketiyle ortaya çıkan hem dünyevi hem de uhrevi işlerde gerçekleşen bir artış ve çoğalmadır der.¹⁵ Kuranda pek çok ayette geçen zekât ibadeti İslam’ın 5 şartından biri olarak yer almaktadır. Kur’an’da 30 ayette geçen zekât ibadetinin Medine döneminde farz kılındığı görüşü genel kabul görmüştür.¹⁶ Zekâtın kimlere verilebileceği konusunda yüce Allah, “*Sadakalar (zekâtlar), Allah’tan bir farz olarak ancak fakirler, düşkünler, zekât toplayan memurlar, kalpleri İslâm’a ısındırılacak olanlarla (özgürlüğüne kavuşturulacak) köleler, borçlular, Allah yolunda cihad edenler ve yolda kalmış yolcular içindir. Allah, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.*”¹⁷ şeklinde açıklamıştır.

¹ Kitâbu’l-‘Ayn Ebû ‘Abdurrahmân el-Halîl b. Ahmed el-Ferâhidî el-Halîl b. Ahmed, *Kitâbu’l-‘Ayn*, thk. Mehdi el-Mahzûmî - İbrâhîm es-Sâmerrâî (Beyrut: Mektebetu’l-Hilâl, 1988), “slh”, 3/117.

² H. Yunus Apaydın, “Karz”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 24/520-525.

³ *Kur’ân-ı Kerîm Meâlî*, çev. Halil Altıntaş - Muzaffer Şahin (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2011), el-Bakara 2/224.

⁴ el-Enfâl 8/61.

⁵ el-Mücâdele 58/9.

⁶ en-Nisâ 4/114.

⁷ el-Mücâdele 58/10; Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl el-Buhârî, *el-Câmi’u’s-sahîh*, nşr. Mehmed Zihni Efendi (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1401–1981), “İsti’zan”, 45 (59).

⁸ Sabahattin Nayir vd., *Temel Dinî Bilgiler (İslam 1)* (İzmir: Devlet Kitapları, 2024), 12.

⁹ el-Bakara 2/228.

¹⁰ en-Nisâ 4/35.

¹¹ en-Nisâ 4/128.

¹² el-Enfâl 8/1.

¹³ Âl-i İmrân 3/103.

¹⁴ Ebû’l-Fadl Muhammed b. Mukerrem b. ‘Alî Cemâlüddîn b. Manzûr er-Ruveyfî ‘İbn Manzûr, *Lisân’l-‘Arab* (Beyrut: Dâru Şâdir, 1414/1993), 14/ 358; Mürteza ez-Zebîdî, *Tâcü’l-‘Arûs Min Cevâhiri’l-‘Kâmûs*, thk. Heyet (Küveyt: Dâru’l-Hidâye, 1385–1965), 38/ 220.

¹⁵ Ebû’l-Kâsım el-Hüseyn b. Muhammed er-Râğıb el-İshfehânî, *el-Mufredât fi Ğaribi’l-‘Kur’ân*, thk. Şafvân ‘Adnân ed-Dâvûdî (Dımaşk; Beyrut: ed-Dâru’ş-Şâmiyye, 1412), 380.

¹⁶ Mehmet Erkal, “Zekât”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2013), 44/207-209.

¹⁷ et-Tevbe 9/60.

2.2. Sadaka

Bu kelime sözlükte kizbin (yalan) zıt anlamlısı olan sıdk (doğruluk), kökünden türetilmiştir.¹⁸ Cürçânî (ö. 816/1413) sadakaya, sevap kazanmak amacıyla başkalarına verilen hediyedir der.¹⁹ Ahmet Rıza da *Mu'cemu metni'l-lüga* güncel sözlük adlı eserinde sadakayla ilgili Allah rızasını elde etmek amacıyla ihtiyaç sahiplerine yapılan yardımdır der.²⁰ Sadaka; zekâtı, fitreyi, fidyeyi, kefareti ve adağı da içine alan geniş kapsamlı bir kavramdır. Sadakayla ilgili ayetler Kur'an'da 13 yerde geçmektedir. Kur'an, kişinin sahip olduğu tüm zenginliklerin kendi eseri olmayıp yüce Allah'ın o kişiye ihsan ettiği nimetler olduğunu ve bunların da o kişiye imtihan için verdiğini söyler.²¹ Zengin Müslümanların mallarında fakirler ve yoksullar için bir hak bulunduğunu haber verir.²²

2.3. İnfak

Dini terminolojide bir Müslümanın Allah rızası için kendi malından fakir fukaraya harcamalar yapması demek olan infak, zekâtı ve sadakayı da içine alan geniş bir kavramdır.²³ İslam inancına göre malın, servetin gerçek sahibi Allah'tır. Dolayısıyla sahip olunan mallardan bir kısmının Allah'ın ihtiyaç sahibi kulları için kullanılması gerekir.²⁴ Yüce Allah "...Onlar (takva sahipleri) kendilerine verdiğimiz mallardan da Allah yolunda harcarlar"²⁵ buyurmaktadır. İnfak etmek için kişinin zengin olmasına gerek yoktur. İnfakın bir alt ya da üst sınırı da yoktur. İnfak edeceği malının helal para olması ve doğru bir amaç için kullanılması şarttır.²⁶ Ayetlerde iyiliklerin sevapları genelde bir on olarak verilmesine rağmen Allah yolunda yapılan harcamalar anlamına gelen infakın sevabının bire yedi yüz oluşu diğer ibadetlerden daha zor bir ibadet olduğunu göstermektedir.²⁷

3. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Kendisi için sevip istediğini mümin kardeşi için de isteyen,²⁸ hakkında kötü düşüncede bulunmayan, kıskanmayan, arkasını dönmeyen, nefret etmeyen, özelini araştırmayan, ticaretini bozmayan, başkalarıyla konuşmalarına kulak kabartmayan,²⁹ kardeşinde bir nimet gördüğünde bereketli olması için dua eden,³⁰ kardeşinin başına kötü şey gelirse sevinip gülmeyen,³¹ onu küfür ile itham etmeyen,³² silah çekip öldürmeye kalkmayan,³³ özür dileğinde özrünü kabul eden,³⁴ kardeşinin canına, malına ve onuruna göz dikmeyen, onu hor hakir görmeyen,³⁵ lüzumsuz tartışmalar yapmayan, kötü şakalar yaparak kalp kırmayan, tutamayacağı sözü vermeyen,³⁶ arkasından gıybetini yapmayan, iftirada bulunmayan,³⁷ daima güler yüzlü,³⁸ onu gerek söz gerek davranışla kandırıp aldatmayan, inanacağını bildiği halde ona yalan söyleyerek ihanet etmeyen,³⁹ bir konu danışıldığında yol gösteren,⁴⁰ emrinde çalışanlara karşı merhametli,⁴¹ selamı yayan, sofrası kardeşlerine de açık olan, müminleri kardeş bilen⁴² gerektiğinde maddi yardımda bulunan,⁴³ yakın-uzak nerede olursa olsun mümin kardeşinin sevincini de acısını da paylaşan, ona merhamet eden,⁴⁴ mümin kardeşine zulmetmek ya da zalime teslim etmek şöyle dursun onu koruyan,

¹⁸ Ahmed Rızâ, *Mu'cemu metni'l-lüga: Mevsu'atu lugaviyye hadise* (Beyrut: Dâru Mektebeti'l-Hayât, 1377), 3/ 434.

¹⁹ Ebü'l-Hasen 'Alî b. Muhammed b. 'Alî es-Seyyid eş-Şerîf Cürçânî, *Kitâbu't-Ta'rifât*, thk. Heyet (Beyrut: y.y., 1403/1983), 132.

²⁰ Rızâ, *Mu'cemu metni'l-lüga*, 3/455.

²¹ Âl-i İmrân 3/26; el-Enfâl 8/28; en-Nûr 24/33.

²² el-Meâric 70/24-25; Buhârî, *el-Câmi'u's-sahîh*, İlim, 7 (5).

²³ Mustafa Çağrırcı, "İnfak", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2000), 22/289-290.

²⁴ el-Hadîd 57/7.

²⁵ el-Bakara 2/3.

²⁶ Ebü 'Abdillâh Fahrüddîn Muhammed b. Ömer b. Hüseyin er-Râzî, *Mefâtihu'l-Ğayb* (Beyrut: Dâru İhyâi't-Turâsi'l-'Arabî, 1420), 6/382.

²⁷ Çağrırcı, "İnfak", 22/289-290.

²⁸ Tirmizî, Ebu İsa Muhammed b. İsa Tirmizî, *es-Sünen* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1981), "Sıfatü'l-Kiyâme", 59 (2515); Müslim Müslim b. Haccâc el-Kuşeyrî en-Neysabûrî Müslim, *Sahîh-i Müslim*, nşr. Muhammed (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1981), "İman", 17; Nesâî, Ebü Abdîrahmân Ahmed b. Şuayb b. Alî Nesâî, *es-Sünen* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1981), "İman", 19 (4931).

²⁹ Buhârî, "Edep" 58 (95), "Nikah", 46 (75-76).

³⁰ İbn Mâce, Ebü Abdillâh Muhammed b. Yezîd Mâce el-Kazvîni İbn Mâce, *es-Sünen* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1981), "Tıp", 32 (3509).

³¹ Tirmizî, "Sıfatü'l-Kiyâme" 54 (3509).

³² Müslim, "İman", 111; Ebü Dâvûd, Süleymân b. el-Eş'as b. İshâk es-Sicistânî el-Ezdî Ebü Dâvûd, *Sünen-i Ebi Dâvûd* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1981), "Sünnet", 15 (4687).

³³ Müslim, "Fiten", 16.

³⁴ İbn Mâce, "Edep", 23 (3718).

³⁵ Müslim, "Birr ve's-Sıla", 32.

³⁶ Tirmizî, "Birr ve's-Sıla", 58 (1995).

³⁷ Ebü Dâvûd, "Edep", 35 (4874).

³⁸ Müslim, "Birr ve's-Sıla", 144.

³⁹ Ebü Dâvûd, "Edeb" 71 (4971).

⁴⁰ İbn Mâce, "Edeb" 37 (3747).

⁴¹ Buhârî, "İman" 21 (23).

⁴² İbn Mâce, "Et'ime" 1 (3253).

⁴³ Tirmizî, "Birr ve's-Sıla" 45 (1970).

⁴⁴ Müslim "Birr ve's-Sıla" 66.

ihtiyacı varsa karşılayan, sıkıntılıysa sıkıntısını gideren, ayıbını örten,⁴⁵ gönülsüz ise onun malına dokunmayan,⁴⁶ bir mal satacak olursa mal da kusurluysa kusurunu gizlemeyen⁴⁷, ilim öğrenen ve kardeşine bilmediğini öğreten,⁴⁸ şayet onu seviyorsa sevdiğini söyleyip gıyabında dua eden,⁴⁹ iyi de kötü de olsa kardeşine yardımını kesmeyen,⁵⁰ helalleşmeye önem veren,⁵¹ karşılaştığında selamı ilk veren, üç günden fazla dargın durmayan,⁵² selamını alan, aksırınca Allah sana merhamet etsin diye dua eden, davetine katılan, hastaysa ziyaretine giden, vefat etmişse cenazesinde hazır bulunan⁵³ Müslümanların yaşadığı toplumlarda toplumsal barış ve huzur egemen olur.

Yukarıdaki paragraftan anlaşılacağı üzere dili, rengi, ırkı, cinsiyeti, milliyeti, suç ve günahı ne olursa olsun yüce Allah'ın din kardeşi ilan ettiği tüm Müslümanlar birbirlerine şefkat göstererek sahip çıkmalı, aralarında bulunan fakirler, yoksullar, yetimler, borçlular, Allah yolunda mücadele edenler...⁵⁴ ve benzeri durumdaki din kardeşlerini hiçbir ayırım gözetmeden, maddi ve manevi yardımlar ile desteklemelidirler. Böylece sahip olduğu servet ve imkanlardan Allah yolunda hayra harcayan zengin Müslümanlar, sürekli mal mülk biriktirme, onları çoğaltma ve çokluğuyla övünme türü davranışlar ve hırs, cimrilik gibi kalbi hastalıklardan kurtulacaklar, yüce Yaraticının övgüsüne mazhar olup⁵⁵, tehdidinden⁵⁶ uzak olacaklardır.

Diğer taraftan “Veren el alan elden üstündür.”⁵⁷ anlayışıyla zekât ve sadakalarla, faizsiz borç paralar vermek suretiyle desteklenen ihtiyaç sahiplerinin kalpleri, zenginlere karşı yumuşayarak kıskançlık, kem gözle bakmak, zarar vermek için fırsat kollamak türünden kötü duygular besliyorlarsa vazgeçeceklerdir. Zenginlerin merhameti ve cömertliği; fakirin saygısı ve sevgisiyle karşılık bulacak, malının zekatını vermek suretiyle zengin mümin, malını temizleyecek; fakir ise o maldaki hakkını alarak gönlündeki kin ve kötü duygulardan arınacak böylece aralarında sevgi, saygı, merhamet ve dayanışmaya dayalı bir İslam köprüsü kurulmuş olacaktır. Düzenli şekilde yardım ve destek gören fakirler zamanla zenginleşme imkânı da bulabileceklerdir.

Ayrıca Hz. Peygamber, başkalarına muhtaç olmadan rızkını kazanabilmeyi ve alın teriyle kazandığı paranın fazlasını da muhtaçlara vermeyi bizlere tavsiye etmektedir. Yine bir kişinin eline aldığı bir ipele bir dağa gidip oradan topladığı odunu satarak elde ettiği kazancın kesinlikle dilenmekten, başkalarından beklemekten daha üstün bir kazanç olduğunu haber veren bir peygamberin ümmeti olan ihtiyaç sahipleri, sürekli başkalarına muhtaç yaşamayı, onlardan bir şeyler istemeyi bir zillet olarak görecektir ve gücü nispetinde çaba göstererek fakirlikten kurtulmaya çalışacaktır. Çünkü fakirlik ve miskinlik kişiyi ve toplumu ileriye taşımaz. Bilakis kişi veya toplumun gelişmesine ve kalkınmasına ayak bağı olur. Ülke dışarıdan gelen saldırılara karşı daha korumasız kalır. O sebeple her Müslümanın gücü yettiği kadarıyla kendini fakirlik ve miskinlikten kurtarmaya çalışması gerekir. Her zaman başkalarından bir şeyler isteme ve bekleme değil; kendi kendine yeten bir duruma gelebilmek için çabalaması gerekmektedir.

Toplumumuzda barış ve huzur ortamını oluşturmak ve yaşatmak istiyorsak. İnsanlarımız arasındaki kıskançlıkları, küskünlükleri ve düşmanlıkları nasıl ortadan kaldırmamız ve onların yerine saygı ve sevgiyi, şefkat ve merhameti, cömertlik ve doğruluğu nasıl yerleştirebiliriz diye kafa yormalıyız. Bu noktada yetkiyi elinde bulunduran idareciler ile din adamlarına büyük iş düşmektedir. İdareciler koydukları kanunlar ve hukuk sistemleriyle adaleti, iyiliği ortaya çıkarmalı, doğru ve yanlış net olarak belirtmelidirler. Halkın üzerinde etkisi bulunan din alimleri de dini en doğru biçimde insanlara anlatmaları, zekât, sadaka ve infak müesseselerinin toplum barışına, huzuruna, birlik ve beraberliğine en büyük katkılardan birini sunduğunu bıkmadan usanmadan cemaatlerine ve sözlerinin geçtiği her yerde anlatmaları gerekir.

⁴⁵ Müslim, “Birr ve’s-Sıla” 58; Tirmizî, “Hudud” 3 (1425).

⁴⁶ Tirmizî, “Tefsîru’l-Kur’ân” 10 (3087).

⁴⁷ İbn Mâce, “Ticaret” 45 (2246).

⁴⁸ Buhârî, Fezâilü’l-Kur’ân 21 (48); Tirmizî, Fezâilü’l-Kur’ân 15 (2907); İbni Mâce, “Mukaddime” 16 (211).

⁴⁹ Tirmizî, “Zühd” 53 (2390).

⁵⁰ Buhârî, “İkrah” 7 (12), “Mezâlim” 4 (5).

⁵¹ Buhârî, “Rikâk” 48 (121).

⁵² Tirmizî, “Birr ve Sıla” 21 (1932); Buhârî, “Edeb” 62 (103).

⁵³ Müslim, “Selâm” 4.

⁵⁴ et-Tevbe, 9/60; Tirmizî, “Birr ve Sıla” 44 (1969).

⁵⁵ el-Bakara 2/286.

⁵⁶ et-Tevbe, 9/34-35.

⁵⁷ Buhârî, “Zekât”, 19 (32); Müslim “Zekât”, 32.

KAYNAKÇA

- Apaydın, H. Y. (2001). "Karz". *TDV İslâm Ansiklopedisi* 24. TDV Yayınları.
- Buhârî, İ. (1981). *Câmi 'u 'ş-şahîh*. Çağrı Yayınevi.
- Cürcânî, S. Ş. (1403/1983). *Kitâbu't-ta'rifât*. Dâru-Kütübi'l İlmîyye.
- Çağrı, M. (2000). "İnfak". *TDV İslâm Ansiklopedisi* 22. TDV Yayınları.
- Ebû Dâvûd, S. (1981). *es-Sünen*. Çağrı Yayınevi.
- Erkal, M. (2013). "Zekât". *TDV İslâm Ansiklopedisi* 44. TDV Yayınları.
- Halîl b. Ahmed, E. A. (ts.). *Kitâbü'l- 'Ayn*. Dâr ve Mektebetü'l-Hilâl.
- İbn Mâce, K. (1981). *es-Sünen*. Çağrı Yayınevi.
- İbn Manzûr, E. C. (1414). *Lisânü'l- 'arab* (3. Baskı.). Dâru Sâdır.
- Kur'ân-ı kerîm meâli*. (çev. Altuntaş, H. ve Şahin, M.). (2011). Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Müslim, H. (1981). *Câmi 'u 'ş-şahîh*. Çağrı Yayınevi.
- Nayir, S., Yılmaz, M., Karataş, V., Pesen, M. N., & Özüdoğru, F. (2024). *Temel dinî bilgiler (islam 1)*. Devlet Kitapları.
- Nesâî, Ş.A. (1981). *es-Sünen*. Çağrı Yayınevi.
- Râgıb el-İsfahânî, E. H. (1412). *el-Müfredât fî garîbi'l-kur'ân*. Dâru'l-Kalem-ed-Dâru's-Şâmiyye.
- Râzî, F. (1420). *Mefâtîhu'l-ğayb*. Dâru İhyâi't-Turâşi'l- 'Arabî.
- Rızâ, A. (1377). *Mu'cemu metni'l-luga: Mevsu'atu lugaviyye hadîse*. Dâru Mektebeti'l-Hayât.
- Tirmizî, İ. (1981). *es-Sünen*. Çağrı Yayınevi.
- Zebidî, E. M. (1385–1965). *Tâcu'l-arûs min cevâhiri'l-kâmûs*. Dâru'l-Hidâye.